

Zakon o nepravdnem postopku (ZNP)

Zbirni podatki

Uradni list SRS, št. 30/1986, 20/1988 - popr., Uradni list RS, št. 87/2002 - SPZ, 131/2003 - Odl. US, 77/2008 - (ZDZdr)

Datum objave: 28.7.1986

Veljavnost: od 1.10.1986

[Povezava do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Besedilo

Prvi del

Nepravdni postopek se začne na predlog ali po uradni dolžnosti.

SPLOŠNE DOLOČBE

Sodišče začne nepravdni postopek po uradni dolžnosti, če tako določa zakon.

Temeljne določbe

1. člen

Ta zakon določa pravila postopka, po katerih redno sodišče obravnava osebna stanja, družinska in premoženjska razmerja ter druge zadeve, za katere je s tem ali z drugim zakonom določeno, da se rešujejo v nepravdnem postopku.

3. člen

V nepravdnem postopku se udeleženci lahko poravnajo, razen če ne morejo razpolagati s svojimi pravicami oziroma če narava obravnavanega razmerja poravnavo izključuje.

Določbe tega zakona se uporabljajo tudi v drugih zadevah, ki jih obravnava redno sodišče, za katere z zakonom ni izrecno določeno, da se obravnavajo v nepravdnem postopku, če jih glede na njihovo naravo ni mogoče obravnavati v kakem drugem postopku.

4. člen

Sodišče mora dati udeležencem v postopku možnost, da se izjavijo o navedbah drugih udeležencev, da sodelujejo pri izvajanju dokazov in da razpravljajo o rezultatih celotnega postopka.

Splošne določbe tega zakona veljajo za vse nepravdne postopke, če s tem ali z drugim zakonom ni drugače določeno.

Samo če zakon tako določa, sme sodišče odločiti, ne da bi dalo udeležencu možnost, da se izjavi.

2. člen

5. člen

Sodišče si mora ves čas postopka prizadevati, da se pravice in pravni interesi udeležencev čimprej ugotovijo in zavarujejo.

Sodišče mora po uradni dolžnosti ukreniti vse, da se zavarujejo pravice in pravni interesi mladoletnikov in oseb, ki zaradi duševne bolezni ali drugih okoliščin niso sposobne, da bi same skrbele za svoje pravice in interese.

6. člen

V postopkih, ki se lahko začnejo po uradni dolžnosti, ali če gre za varstvo pravic oseb iz drugega odstavka 5. člena tega zakona, sodišče ugotavlja tudi dejstva, ki jih udeleženci niso navedli.

7. člen

Sodišče opravi narok, če je to predpisano z zakonom, ali če oceni, da je to za postopek potrebno.

Naroki so javni, če zakon ne določa drugače.

Predhodno vprašanje

8. člen

Kadar je odločba sodišča odvisna od predhodne rešitve vprašanja, ali obstoji kakšna pravica ali pravno razmerje, pa o njem še ni odločilo sodišče ali kakšen drug pristojen organ (predhodno vprašanje), lahko sodišče samo reši to vprašanje, če ni z zakonom

drugače določeno.

Odločitev sodišča o predhodnem vprašanju ima pravni učinek samo v nepravdni zadevi, v kateri je bilo vprašanje rešeno.

9. člen

Če sodišče pri reševanju predhodnega vprašanja ugotovi, da so med udeleženci sporna dejstva, od katerih je odvisna rešitev predhodnega vprašanja, prekine postopek in jih napoti, da v določenem roku sprožijo postopek za rešitev tega vprašanja.

Sodišče napoti na pravdo oziroma upravni postopek praviloma tistega udeleženca, katerega pravico šteje za manj verjetno, lahko pa tudi drugega udeleženca glede na njegov interes za ureditev pravnega razmerja.

10. člen

Če udeleženec, ki ga je sodišče napotilo na pravdo ali upravni postopek, v določenem roku sproži pravdo oziroma upravni postopek, se nepravdni postopek nadaljuje, ko se pravnomočno konča postopek pred sodiščem ali drugim pristojnim organom.

Če udeleženec, ki ga je sodišče napotilo na pravdo oziroma upravni postopek, ne sproži pravde oziroma upravnega postopka v določenem roku, sodišče odloči ne glede na zahteve, glede

katerih je napotilo udeleženca na pravdo oziroma upravni postopek.

Če je nepravdno sodišče odločilo po drugem odstavku tega člena, kakor tudi če je odločilo, moralo pa bi napotiti udeleženca na pravdo oziroma upravni postopek, pravnomočnost odločbe nepravdnega sodišča ni ovira, da se o zadevnem zahtevku ne bi mogla sprožiti pravda ali upravni postopek.

Pristojnost

11. člen

V nepravdnem postopku odloča na prvi stopnji temeljno sodišče, če zakon ne določa drugače.

12. člen

Za odločanje o nepravdnih zadevah je krajevno pristojno sodišče, na katerega območju ima oseba, proti kateri je vložen predlog, stalno prebivališče oziroma sedež.

Kadar se postopek začne po uradni dolžnosti, je krajevno pristojno sodišče, na katerega območju ima stalno prebivališče oseba, glede katere se postopek vodi.

Če sodeluje v postopku samo en udeleženec, je krajevno pristojno sodišče, kjer ima ta udeleženec stalno prebivališče oziroma sedež.

Če udeleženec iz prvega do tretjega odstavka tega člena nima

stalnega prebivališča v SFRJ, se določi krajevna pristojnost po njegovem začasnem prebivališču.

Če so za odločanje v nepravdnem postopku pristojna sodišča SR Slovenije, pa ni mogoče ugotoviti, katero sodišče je krajevno pristojno, določi krajevno pristojno sodišče Vrhovno sodišče SR Slovenije.

13. člen

Za odločanje o pravici na nepremičnini je v nepravdnem postopku krajevno pristojno sodišče, na katerega območju leži nepremičnina. Če pa leži nepremičnina na območju več sodišč, je krajevno pristojno vsako od teh sodišč.

14. člen

Udeleženci ne morejo s sporazumom spreminjati krajevne pristojnosti.

15. člen

Če je bil predlog vložen pred več krajevno pristojnimi sodišči, je pristojno tisto sodišče, pred katerim je bil predlog najprej vložen; če se je postopek začel po uradni dolžnosti, pa je pristojno tisto sodišče, ki je prvo začelo postopek.

16. člen

Sodišče lahko po uradni dolžnosti ali na predlog udeleženca izreče, da ni krajevno pristojno, najkasneje do izdaje odločbe na prvi stopnji.

Če se med postopkom spremenijo okoliščine, na katere se opira krajevna pristojnost, lahko sodišče, ki vodi postopek, s sklepom odstopi zadevo pristojnemu sodišču, če je očitno, da se bo pred tem sodiščem postopek lažje izvedel, ali če je to v interesu oseb iz drugega odstavka 5. člena tega zakona.

17. člen

Kadar sodišče ugotovi, da bi bilo treba postopek opraviti po pravilih pravnega postopka, ustavi s sklepom nepravdni postopek, če še ni bila izdana odločba o glavni stvari. Po pravnomočnosti tega sklepa se postopek nadaljuje po pravilih pravnega postopka pred pristojnim sodiščem.

Če je bilo v nepravdnem postopku odločeno o stvari, ki bi se morala reševati po pravilih pravnega postopka, je tako odločbo mogoče izpodbijati s pravnimi sredstvi iz tega razloga samo, če je nepravdno sodišče zagrešilo katero od bistvenih kršitev določb pravnega postopka.

V tem primeru se odločba nepravdnega sodišča lahko izpodbija s pravnimi sredstvi po določbah zakona o pravnem postopku.

Sestava sodišča

18. člen

Na prvi stopnji vodi postopek in izdaja odločbe sodnik posameznik.

Če ni z zakonom določeno drugače, lahko posamezna dejanja izven naroka opravi strokovni sodelavec.

Udeleženci

19. člen

Udeleženec v nepravdnem postopku je predlagatelj postopka, oseba, proti kateri je predlog vložen (nasprotni udeleženec), oseba, glede katere se vodi postopek oziroma oseba, na katero se sodna odločba neposredno nanaša, ter oseba, katere pravni interes utegne biti s sodno odločbo prizadet.

Udeleženci so tudi osebe in organi, ki jim zakon daje pravico, da se udeležujejo postopka.

20. člen

Kdor misli, da utegne biti s sodno odločbo prizadet njegov pravni interes, lahko ves čas postopka na naroku ali s pismeno vlogo prijavi udeležbo.

O tem obvesti sodišče druge udeležence in jim določi rok, v katerem se lahko izjavijo o udeležbi.

Sodišče lahko tudi brez izjave drugih udeležencev zavrne

udeležbo, če ugotovi, da pravni interes osebe, ki je prijavila udeležbo, ni podan.

Zoper sklep, s katerim sodišče dopusti udeležbo, ni posebne pritožbe.

Predlog

21. člen

Predlog mora vsebovati opis razmerja oziroma stanje, o katerem naj sodišče odloči, dejstva, ki so pomembna za odločitev, dokaze za te navedbe ter druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga.

22. člen

Če vloži predlog neupravičena oseba, sodišče predlog zavrže.

Kadar so podani pogoji za začetek postopka po uradni dolžnosti, predlog za uvedbo postopka pa je vložila neupravičena oseba, začne sodišče postopek po uradni dolžnosti, predlog pa zavrže.

23. člen

Predlagatelj lahko umakne predlog do izdaje odločbe sodišča prve stopnje.

Če je že izdana odločba sodišča prve stopnje, sme predlagatelj umakniti predlog do njene pravnomočnosti, če s tem niso kršene pravice drugih udeležencev, ki izvirajo iz te odločbe, ali če se

z umikom strinjajo vse osebe, katerim so z odločbo sodišča prve stopnje priznane določene pravice. V takem primeru sodišče svojo odločbo razveljavi.

Če predlagatelj, ki je bil v redu vabljen, ne pride na prvi narok, pa ne pošlje svojega pooblaščenca ali izostanka ne opraviči, se šteje, da je predlog umaknil.

24. člen

Vsak udeleženec lahko v petnajstih dneh od dneva, ko je bil obvešččen o umiku, predlaga nadaljevanje postopka.

V postopku, ki se lahko začne tudi po uradni dolžnosti, sodišče kljub umiku postopek nadaljuje, če so za to podani razlogi.

25. člen

V primerih iz 23. člena tega zakona je mogoče predlog ponovno vložiti.

Narok

26. člen

Sodišče vabi na narok udeleženca ter druge osebe, ki lahko dajo potrebne podatke.

Sodišče lahko opravi narok, čeprav nanj ne pridejo udeleženci, ki so bili v redu povabljeni.

V nepravdnem postopku sodišče izvaja dokaze brez dokaznega sklepa.

30. člen

27. člen

V nepravdnem postopku ni mirovanja postopka.

Zapisnik

28. člen

O dejanjih, ki jih sodišče opravi na naroku ali izven naroka, sodišče sestavi zapisnik.

O manj pomembnih izjavah in obvestilih napravi sodišče uradni zaznamek v spisu.

Zapisnik podpišejo udeleženci, ki so bili prisotni pri dejanju, sodnik oziroma strokovni sodelavec in zapisnikar.

Uradni zaznamek podpiše oseba, ki ga je sestavila.

Odločba

29. člen

Sodišče izdaja odločbe v obliki sklepov.

Sklepi, zoper katere je dopustna posebna pritožba, sklepi, s katerimi se postopek konča, in sklepi sodišča druge stopnje, morajo biti obrazloženi.

Udeleženci lahko vlagajo pravna sredstva tudi, če niso sodelovali v postopku na prvi stopnji. Kdor misli, da je s sodno odločbo prizadet njegov pravni interes, lahko vloži pravno sredstvo tudi, če ni sodeloval v postopku na prvi stopnji. V tem primeru presodi sodišče prve stopnje, ali je podan njegov pravni interes za vložitev pravnega sredstva.

Udeleženec iz prvega odstavka tega člena mora vložiti pravno sredstvo v roku, ki velja za udeleženca, kateremu je bila odločba, ki se izpodbija, najkasneje vročena.

Sodišče upošteva pravno sredstvo udeleženca iz prvega odstavka tega člena, čeprav je bilo vloženo po poteku roka iz drugega odstavka tega člena, če ga je prejelo, preden je odločilo o pravočasno vloženem pravnem sredstvu drugega udeleženca.

31. člen

Zoper sklep, izdan na prvi stopnji, se smejo udeleženci pritožiti, če z zakonom ni drugače določeno.

Če zakon izrecno določa, da ni posebne pritožbe, se sme sklep izpodbijati samo v pritožbi zoper sklep, s katerim se postopek konča.

Pravna sredstva

Pritožbo je treba vložiti v petnajstih dneh od vročitve prepisa sklepa.

Sodišče vroči izvod popolne in dovoljene pritožbe zoper sklep, s katerim je bil postopek končan, drugim udeležencem, ki nanjo lahko odgovorijo v osmih dneh.

32. člen

Pritožba zadrži izvršitev sklepa, če zakon ne določa drugače, ali če sodišče ne odloči drugače.

Sodišče odloči, da pritožba ne zadrži izvršitve sklepa, če obstoji nevarnost, da bi zaradi odložitve izvršitve nastala znatna škoda, ali če je to potrebno zaradi varstva oseb iz drugega odstavka 5. člena tega zakona.

V primeru iz prejšnjega odstavka tega člena lahko sodišče zahteva varščino, če bi zaradi izvršitve nastala nevarnost za varstvo pravic oseb iz drugega odstavka 5. člena tega zakona, ali če je to potrebno za varstvo družbenih interesov.

33. člen

O pritožbi odloča sodišče druge stopnje.

Sodišče prve stopnje lahko na podlagi pravočasne pritožbe spremeni prejšnji sklep ali ga razveljavi, če s tem niso prizadete pravice drugih oseb, ki se opirajo na ta sklep, ali če se te osebe strinjajo s spremembo ali z razveljavitvijo.

Sodišče druge stopnje lahko iz tehtnih razlogov upošteva tudi pritožbo, vloženo po poteku roka, določenega v tretjem odstavku 31. člena tega zakona, če s tem niso prizadete pravice drugih oseb, ki se opirajo na sklep, ali če se te osebe strinjajo s spremembo ali razveljavitvijo.

34. člen

Revizija ni dovoljena, razen če zakon določa drugače.

Stroški postopka

35. člen

Vsak udeleženec trpi svoje stroške, razen če zakon določa drugače.

Če so nastali skupni stroški, odloči sodišče, v kakšnem razmerju jih udeleženci trpijo.

Če je nepravdni postopek izveden izključno v interesu nekaterih udeležencev, trpijo stroške ti udeleženci.

Pravico do povračila stroškov postopka ima udeleženec le, kadar zakon določa, da trpi stroške eden od udeležencev ali nekateri od udeležencev.

Udeleženec mora ne glede na izid postopka povrniti drugemu udeležencu stroške, ki jih je povzročil po svoji krivdi ali po naključju, ki se je njemu primerilo.

Zakoniti zastopnik ali pooblaščenec udeleženca mora povrniti drugemu udeležencu stroške, ki jih je povzročil po svoji krivdi.

36. člen

Kadar sodišče ne more odločiti, ne da bi izvedlo dokaz z izvedencem ali cenilcem in predlagatelj v roku ne založi odrejenega predujma za stroške izvedbe tega dokaza, se šteje, da je predlog umaknil.

Sodišče mora v sklepu o odreditvi predujma opozoriti predlagatelja na to posledico in mu dati ustrezen rok za izpolnitev.

Uporaba zakona o pravnem postopku

37. člen

V nepravdnem postopku se smiselno uporabljajo določbe zakona o pravnem postopku, če s tem ali drugim zakonom ni drugače določeno.

Drugi del

POSEBNI POSTOPKI

I. razdelek

Postopki za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij

Prvo poglavje

SKUPNE DOLOČBE

38. člen

Postopki za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij so nujni.

V teh postopkih sodišče odloči po obravnavi na naroku.

V postopku za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij je javnost izključena.

39. člen

Sodišče dovoli, da udeleženec, ki ni poslovno sposoben, zaradi uveljavitve svojih pravic ali interesov sam opravi posamezna procesna dejanja, če oceni, da je sposoben razumeti pomen in pravne posledice takih dejanj.

40. člen

V postopkih iz razmerij med starši in otroci je krajevno pristojno tudi sodišče, ki je krajevno pristojno za otroka.

41. člen

Če se s sklepom sodišča spreminja osebni status ali družinsko razmerje, nastopijo pravne posledice sklepa z njegovo pravnomočnostjo.

Sodišče lahko odloči, da nastopijo pravne posledice sklepa že

pred pravnomočnostjo, če je to potrebno zaradi varstva oseb iz drugega odstavka 5. člena tega zakona.

42. člen

Proti sklepu, s katerim je postopek pravnomočno končan, obnova postopka ni mogoča, razen če zakon določa drugače.

43. člen

Določbe tega poglavja veljajo tudi za postopke iz osebnih in družinskih razmerij, ki niso posebej urejeni v tem razdelku, če zakon določa, da se obravnavajo v nepravdnem postopku.

Drugo poglavje

POSTOPEK ZA ODVZEM IN VRNITEV POSLOVNE SPOSOBNOSTI

44. člen

V postopku za odvzem poslovne sposobnosti sodišče odloča o delnem ali popolnem odvzemu poslovne sposobnosti osebam, ki zaradi duševne bolezni, duševne zaostalosti, odvisnosti od alkohola ali mamil, ali iz drugega vzroka, ki vpliva na psihofizično stanje, niso sposobne same skrbeti zase, za svoje pravice in koristi.

45. člen

Postopek za odvzem poslovne sposobnosti se začne na predlog pristojnega organa občinske skupnosti socialnega skrbstva, javnega tožilca, zakonca ali osebe, ki z osebo, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, njenega sorodnika v ravni črti in v stranski črti do drugega kolena.

Predlog za uvedbo postopka lahko vloži tudi oseba, o kateri se bo vodil postopek, če je sposobna razumeti pomen in pravne posledice svojega predloga.

Sodišče začne postopek po uradni dolžnosti, če izve za okoliščine, iz katerih izhaja utemeljen razlog, zaradi katerega je potrebno določeni osebi odvzeti poslovno sposobnost.

46. člen

Udeleženca v tem postopku sta poleg predlagatelja in osebe, o kateri se vodi postopek, tudi skrbnik osebe, kateri naj se odvzame poslovna sposobnost, in pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva.

47. člen

Osebo, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, sodišče zasliši, razen če ugotovi, da bi zaslišanje škodilo njenemu zdravju ali da glede na njeno zdravstveno stanje zaslišanje ni mogoče.

48. člen

Če je uveden postopek zaradi duševne bolezni, duševne zaostalosti, odvisnosti od alkohola ali mamil, ali iz drugega vzroka, ki vpliva na psihofizično stanje, sodišče odredi, da osebo, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, pregleda izvedenec medicinske stroke.

Sodišče lahko opusti pregled po prvem odstavku tega člena, če je oseba, ki bi jo bilo potrebno pregledati, v psihiatrični zdravstveni organizaciji po odločbi sodišča in če iz poročila te organizacije o zdravljenju izhaja potreba, da se ji odvzame poslovna sposobnost ali če sodišče že razpolaga z ustreznim mnenjem izvedenca medicinske stroke, ki pa ne sme biti starejše kot šest mesecev.

49. člen

Sodišče lahko odredi, da se oseba, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, začasno, vendar najdalj za sedem dni, zadrži v psihiatrični zdravstveni organizaciji, če je po mnenju zdravnikov to nujno potrebno za ugotovitev njenega zdravstvenega stanja.

Zoper sklep iz prvega odstavka tega člena je dovoljena pritožba v treh dneh od vročitve sklepa.

Sodišče druge stopnje odloči o pritožbi v roku treh dni.

50. člen

Če so izpolnjeni pogoji za odvzem poslovne sposobnosti, sodišče glede na stopnjo ugotovljene sposobnosti odvzame osebi poslovno sposobnost delno ali popolno.

51. člen

Kadar sodišče ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za delni odvzem poslovne sposobnosti, lahko s sklepom odloži odločitev o delnem odvzemu poslovne sposobnosti zaradi odvisnosti od alkohola ali mamil, če se oseba, ki bi ji bilo potrebno poslovno sposobnost odvzeti, podvrže zdravljenju v ustrezni zdravstveni organizaciji.

Sodišče lahko odloži odločitev najdalj za eno leto.

Zoper sklep iz prvega odstavka tega člena ni pritožbe.

Sodišče izda sklep o odvzemu poslovne sposobnosti pred potekom roka iz drugega odstavka tega člena, če oseba, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, zdravljenje samovoljno opusti.

52. člen

Zoper sklep o delnem ali popolnem odvzemu poslovne sposobnosti sta dovoljeni revizija in obnova postopka.

53. člen

Pravnomočen sklep o delnem ali popolnem odvzemu poslovne sposobnosti pošlje sodišče pristojnemu organu občinske skupnosti socialnega skrbstva in pristojnemu matičarju.

54. člen

Če prenehajo razlogi, zaradi katerih je bila odvzeta poslovna sposobnost, sodišče odloči o delni ali popolni vrnitvi poslovne sposobnosti.

V postopku za vrnitev poslovne sposobnosti se smiselno uporabljajo določbe postopka o odvzemu poslovne sposobnosti, razen določbe 52. člena tega zakona.

55. člen

Če sodišče zavrne predlog za vrnitev poslovne sposobnosti, lahko odloči, da se pred potekom določenega roka, ki ne sme biti daljši kot eno leto, ne more predlagati vrnitev poslovne sposobnosti, če iz rezultata celotnega postopka izhaja, da v določenem roku ni mogoče pričakovati ozdravitve ali znatnega izboljšanja psihofizičnega stanja osebe, ki ji je bila poslovna sposobnost odvzeta.

Predlog za vrnitev poslovne sposobnosti, ki je vložen pred potekom roka, določenega na podlagi prvega odstavka tega člena, sodišče zavrže.

56. člen

Če ima oseba, ki naj se ji odvzame poslovna sposobnost, nepremičnine, odredi sodišče, ki vodi postopek, da se uvedba postopka in odločba o odvzemu poslovne sposobnosti oziroma o vrnitvi poslovne sposobnosti zaznamuje v zemljiški knjigi.

Tretje poglavje

POSTOPEK ZA PODALJŠANJE IN PRENEHANJE PODALJŠANE RODITELJSKE PRAVICE

57. člen

V postopku za podaljšanje roditeljske pravice odloča sodišče o podaljšanju roditeljske pravice čez otrokovo polnoletnost, če otrok zaradi telesne ali duševne prizadetosti ni sposoben, da sam skrbi zase, za svoje koristi in pravice.

58. člen

Postopek za podaljšanje roditeljske pravice se začne na predlog enega od staršev ali pristojnega organa občinske skupnosti socialnega skrbstva.

59. člen

Udeleženci v tem postopku so starši, otrok in pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva.

Če je oseba že polnoletna in predlog staršev za podaljšanje roditeljske pravice ni bil pravočasno vložen, sme sodišče priznati roditeljsko pravico in jo podaljšati čez otrokovo polnoletnost.

60. člen

V postopku za podaljšanje in prenehanje podaljšane roditeljske pravice se uporabljajo določbe od 47. do 56. člena tega zakona.

Četrto poglavje

POSTOPEK ZA PRIDOBITEV POPOLNE POSLOVNE SPOSOBNOSTI MLADOLETNE OSEBE, KI JE POSTALA RODITELJ

61. člen

Postopek za pridobitev popolne poslovne sposobnosti se začne na predlog mladoletne osebe, ki je postala roditelj, ali z njenim soglasjem na predlog pristojnega organa občinske skupnosti socialnega skrbstva.

62. člen

Udeleženci v tem postopku so poleg predlagatelja in osebe, o kateri se vodi postopek, tudi starši oziroma skrbnik mladoletnika in pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva.

63. člen

Zoper sklep, s katerim pridobi mladoletna oseba popolno poslovno sposobnost, se lahko pritožijo starši oziroma skrbnik ter pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva; zoper sklep, s katerim sodišče zavrne predlog za pridobitev poslovne sposobnosti, se lahko pritožita mladoletnik in pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva.

Pravnomočen sklep, s katerim pridobi mladoletna oseba popolno poslovno sposobnost, pošlje sodišče pristojnemu matičarju.

Peto poglavje

POSTOPEK ZA ODVZEM IN VRNITEV RODITELJSKE PRAVICE

64. člen

Postopek za odvzem roditeljske pravice se začne na predlog enega od staršev, če ima roditeljsko pravico, pristojnega organa občinske skupnosti socialnega skrbstva, otroka, starega nad 15 let, ki je sposoben razumeti pomen predloga in njegove posledice, ali javnega tožilca.

Sodišče uvede postopek po uradni dolžnosti, kadar na katerikoli način izve, da obstojajo razlogi za odvzem roditeljske pravice določeni osebi.

65. člen

Udeleženci v tem postopku so poleg predlagatelja in osebe, o kateri se vodi postopek, tudi drugi od staršev, če ima roditeljsko pravico in pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva.

66. člen

Pravnomočen sklep o odvzemu roditeljske pravice pošlje sodišče pristojnemu matičarju zaradi vpisa v rojstno matično knjigo, če ima otrok nepremičnine pa odredi, da se odvzem roditeljske pravice zaznamuje v zemljiški knjigi.

67. člen

Stroške postopka trpi oseba, ki ji je odvzeta roditeljska pravica.

Če je predlog za odvzem roditeljske pravice zavrnjen, trpi stroške predlagatelj.

68. člen

Če prenehajo razlogi, zaradi katerih je bila roditeljska pravica odvzeta, sodišče odloči o vrnitvi roditeljske pravice. V postopku za vrnitev roditeljske pravice se smiselno uporabljajo določbe postopka o odvzemu roditeljske pravice.

Šesto poglavje

POSTOPEK ZA OMEJITEV PRAVIC STARŠEV GLEDE UPRAVLJANJA Z OTROKOVIM PREMOŽENJEM

69. člen

V postopku o predlogu, da naj imajo starši zaradi zavarovanja otrokovih premoženjskih koristi glede upravljanja otrokovega premoženja položaj skrbnika, se smiselno uporabljajo določbe postopka o odvzemu in vrnitvi roditeljske pravice.

II. razdelek

Sedmo poglavje

POSTOPEK O PRIDRŽANJU OSEB V PSIHIATRIČNIH ZDRAVSTVENIH ORGANIZACIJAH

70. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

V postopku o pridržanju oseb v psihiatričnih zdravstvenih organizacijah ali v drugih organizacijah ali oddelkih organizacij, ki so namenjeni psihiatričnim bolnikom (v nadaljnjem besedilu: zdravstvena organizacija), odloča sodišče o pridržanju osebe v zdravstveni organizaciji v zaprtem oddelku, če je zaradi

narave duševne bolezni ali duševnega stanja osebe nujno potrebno, da se ji omeji svoboda gibanja ali preprečijo stiki z zunanjim svetom, ker ogroža svoje življenje ali življenje drugih ljudi, ali povzroča hudo škodo sebi ali drugim.

71. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

Če pridrži zdravstvena organizacija osebo na zdravljenju v zaprtem oddelku brez njene privolitve ali brez odločbe sodišča, je dolžna pooblaščenca oseba te organizacije brez odlašanja, najpozneje pa v osemindesetih urah, o tem obvestiti temeljno sodišče, na območju katerega je.

Obvestilo o pridržanju mora obsegati podatke o pridržani osebi, o njenem zdravstvenem stanju in o tem, kdo jo je pripeljal v zdravstveno organizacijo.

Šteje se, da je oseba brez privolitve pridržana v zdravstveni organizaciji, če iz njenega vedenja, strokovnih spoznanj o njenem duševnem stanju in drugih okoliščin izhaja, da zmore izraziti svojo voljo in se dejansko ne želi zdraviti v zdravstveni organizaciji, ali če iz strokovnih spoznanj o duševnem stanju

pridržane osebe izhaja, da ne more izraziti svoje volje, ali če gre za pridržanje mladoletnika ali osebe, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost.

72. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

V postopku o pridržanju je javnost izključena.

Sodišče opozori tiste, ki sodelujejo v postopku, da so dolžni varovati kot tajnost vse, kar izvedo v postopku in na posledice kršitve tajnosti.

73. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

V postopku o pridržanju oseb v zdravstvenih organizacijah je krajevno pristojno sodišče, na katerega območju je zdravstvena organizacija.

Postopek začne sodišče po uradni dolžnosti takoj, ko prejme obvestilo o pridržanju ali ko na kakšen drug način izve za pridržanje določene osebe v zdravstveni organizaciji brez njene privolitve.

O uvedbi postopka sodišče obvesti pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva, zdravstveno organizacijo ter zakonca oziroma najbližjega sorodnika pridržane osebe.

74. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

V postopku o pridržanju sodišče brez odlašanja, najpozneje pa v treh dneh po prejemu obvestila o pridržanju, obišče pridržano osebo v zdravstveni organizaciji in jo zasliši, razen če bi zaslišanje škodilo njenemu zdravljenju, ali če glede na njeno zdravstveno stanje to ni možno.

75. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

V postopku o pridržanju sodišče zasliši zdravnike, ki pridržano osebo zdravijo, kakor tudi druge osebe, ki lahko dajo podatke o duševnem stanju pridržane osebe.

Sodišče odredi, da pridržano osebo pregleda zdravnik specialist psihiater iz druge zdravstvene organizacije.

76. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

Sodišče na podlagi izvedenih dokazov odloči, ali se pridržana oseba še nadalje pridrži v zdravstveni organizaciji, ali se odpusti.

Kadar odloči sodišče, da se oseba pridrži v zdravstveni organizaciji, določi čas pridržanja, ki ne sme biti daljši kot eno leto. Odločbo iz prvega odstavka tega člena izda sodišče brez odlašanja, najpozneje pa v tridesetih dneh po prejemu obvestila iz prvega odstavka 71. člena tega zakona.

Zdravstvena organizacija lahko tudi pred potekom roka, določenega v sklepu o pridržanju, premesti pridržano osebo iz zaprtega

oddelka v odprti oddelek ali jo odpusti iz zdravstvene organizacije, če ugotovi, da so prenehali vzroki za pridržanje. V tem primeru zdravstvena organizacija do poteka roka, določenega v sklepu o pridržanju, ni dolžna obveščati sodišča o vrnitvi pridržane osebe v zaprti oddelek.

77. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

Sklep o pridržanju vroči sodišče pridržani osebi, njenemu zastopniku oziroma skrbniku, pristojnemu organu občinske skupnosti socialnega skrbstva in zdravstveni organizaciji.

Zoper sklep o pridržanju se lahko pritoži pridržana oseba, njen zakoniti zastopnik ali skrbnik, pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva, zakonec oziroma oseba, s katero pridržana oseba živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, sorodnik v ravni črti in v stranski črti do drugega kolena ter zdravstvena organizacija.

Pritožbo je treba vložiti v treh dneh.

Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

O pritožbi odloči sodišče druge stopnje v treh dneh.

Zoper odločbo sodišča druge stopnje je dovoljena revizija.

78. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

Stroški postopka gredo v breme sodišča.

79. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

Če zdravstvena organizacija ugotovi, da je potrebno nadaljevati zdravljenje pridržane osebe po poteku roka, določenega v sklepu o pridržanju, mora najmanj petnajst dni oziroma trideset dni pred potekom roka, če je bil čas pridržanja daljši kot tri mesece, predlagati sodišču, da pridržanje podaljša.

Sodišče mora o tem odločiti do poteka roka za pridržanje.

80. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list
RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

Na predlog pridržane osebe, njenega
zakonitega zastopnika,
skrbnika, pristojnega organa občinske
skupnosti socialnega
skrbstva, zakonca oziroma osebe, s katero
pridržana oseba živi v
dalj časa trajajoči življenjski skupnosti,
sorodnika v ravni črti
in v stranski črti do drugega kolena ali po
uradni dolžnosti,
sodišče odloči, da se pridržana oseba
odpusti iz zaprtega oddelka
zdravstvene organizacije pred potekom
roka, določenega v sklepu o
pridržanju, če ugotovi, da so prenehali
vzroki za pridržanje.

81. člen

Odločba US - neskladje z ustavo (Uradni list
RS, št. 131-5589/2003)

(glej opombo (3))

V postopku za podaljšanje in prenehanje
pridržanja se primerno
uporabljajo določbe postopka o pridržanju.

POSTOPEK O RAZGLASITVI
POGREŠANCEV
ZA MRTVE IN O DOKAZOVANJU
SMRTI

a) Razglasitev pogrešancev za
mrtve

82. člen

Sodišče razglasi za mrtvega:

1. pogrešanca, če o njem v zadnjih petih
letih ni nobenega
poročila, od njegovega rojstva pa je
preteklo 70 let;
2. pogrešanca, če o njem v zadnjih petih
letih ni nobenega
poročila, pa je verjetno, da ni več živ;
3. pogrešanca, ki je izginil pri potopu ladje,
prometni oziroma
letalski nesreči, požaru, povodnji, potresu
ali v kakšni drugi
smrtni nevarnosti, pa o njem v šestih
mesecih po prenehanju
nevarnosti ni nobenega poročila;
4. pogrešanca, ki je izginil med vojno
zaradi vojnih dogodkov, pa
o njem ni nobenega poročila eno leto po
prenehanju bojevanja.

Roka iz 1. in 2. točke prvega odstavka tega
člena se štejeta od
dneva, ko je bil po zadnjih poročilih
pogrešanec brez dvoma še
živ; če pa se ta dan ne da natančno dognati,
se štejeta roka od
konca tistega meseca oziroma leta, v
katerem je bil pogrešanec po
zadnjih poročilih še živ.

83. člen

Postopek se začne na predlog.

Predlog lahko vloži vsakdo, ki ima pravni interes in javni tožilec.

84. člen

Predlog za razglasitev za mrtvega se lahko vloži in se postopek začne, še preden potečejo roki iz prvega odstavka 82. člena tega zakona in sicer v primerih iz 1. in 2. točke šest mesecev pred koncem roka, v primerih iz 3. in 4. točke pa takoj po prenehanju nevarnosti oziroma bojevanja, vendar se odločba o razglasitvi za mrtvega ne more izdati, dokler ne potečejo roki, ki so predpisani v prvem odstavku 82. člena tega zakona.

85. člen

Po prejemu predloga sodišče opravi poizvedbe s tem, da si priskrbi potrebne podatke in poročila ter zasliši priče.

Če sodišče ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za začetek postopka, obvesti o postopku pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva, da pogrešancu postavi skrbnika in izda oklic, v katerem navede bistvene okoliščine zadeve, pokliče pogrešanca, da se oglasi in tudi vse, ki kaj vedo o njegovem življenju, da to

sporočijo sodišču v treh mesecih po objavi oklica v Uradnem listu SRS z opozorilom, da bo po poteku roka pogrešanca razglasilo za mrtvega.

Oklic objavi sodišče v Uradnem listu SRS, razglasi na sodni deski in v kraju, kjer je imel pogrešanec svoje zadnje stalno oziroma začasno prebivališče. Sodišče lahko odredi, da se oklic objavi tudi v drugih glasilih.

86. člen

Če se v roku, določenem v oklicu, pogrešanec ne javi, sodišče na naroku zasliši predlagatelja, skrbnika, izvede dokaze in odloči o predlogu.

87. člen

V odločbi, s katero je pogrešani razglašen za mrtvega, sodišče določi dan, po možnosti pa tudi uro, ki veljata za čas pogrešančeve smrti.

Za dan smrti velja tisti dan, ko je na podlagi poizvedb pogrešanec najverjetneje umrl oziroma tisti dan, ki ga pogrešanec najverjetneje ni preživel. Če se ta dan ne da dognati, velja, da je pogrešanec umrl prvi dan po poteku rokov iz 82. člena tega zakona.

88. člen

Sodišče pošlje pravnomočen sklep o razglasitvi za mrtvega pristojnemu matičarju zaradi vpisa v matično knjigo umrlih.

89. člen

Če se tisti, ki je razglašen za mrtvega, zglasi pri sodišču, sodišče preizkusi, ali je on tisti, ki je pogrešan, nato pa brez nadaljnega postopka razveljavi svojo odločbo.

90. člen

Če obstojajo okoliščine, ki kažejo na to, da je tisti, ki je bil razglašen za mrtvega, še živ, ali da je umrl kakšen drug dan, kot velja po sklepu sodišča za dan njegove smrti, javni tožilec predlaga, da se odločba o razglasitvi za mrtvega razveljavi oziroma spremeni.

Predlog iz prvega odstavka tega člena lahko vloži tudi vsak, ki ima pravni interes za spremembo oziroma razveljavitev odločbe. O uvedbi postopka za razveljavitev ali spremembo odločbe o razglasitvi za mrtvega se obvesti sodišče, ki vodi zapuščinski postopek po pogrešancu. Sodišče prekine zapuščinski postopek, če še teče, če pa je že pravnomočno končan in so izvršeni vpisi v zemljiški knjigi, odredi, da se v zemljiški knjigi zaznamuje začetek postopka za razveljavitev oziroma spremembo odločbe o razglasitvi za mrtvega.

91. člen

Če sodišče ugotovi, da je pogrešanec še živ ali da je umrl kakšen drug dan, kot velja po sklepu za dan njegove smrti, razveljavi oziroma spremeni svoj sklep.

Če sodišče ugotovi, da ni pogojev za razveljavitev ali spremembo sklepa, zavrne predlog. Pravnomočen sklep pošlje zapuščinskemu sodišču, da nadaljuje postopek oziroma izbriše zaznambo v zemljiški knjigi.

92. člen

Pravnomočno odločbo o razveljavitvi ali spremembi odločbe o razglasitvi za mrtvega pošlje sodišče matičarju in zapuščinskemu sodišču, odločbo o razveljavitvi pa tudi pristojnemu organu občinske skupnosti socialnega skrbstva.

Na podlagi odločbe, s katero je bila razveljavljena odločba o razglasitvi za mrtvega, razveljavi pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva odločbo o postavitvi skrbnika, če po zakonu ni drugih ovir.

b) Dokazovanje smrti

93. člen

Če se smrt kakšne osebe ne da dokazati z listinami, ki so potrebne po zakonu o matičnih knjigah, sodišče izvede postopek in

izda odločbo, s katero se ugotovi smrt take osebe. V tem postopku se primerno uporabljajo tudi določbe 85. do 92. člena tega zakona.

94. člen

Postopek se začne na predlog.

Predlog lahko vloži vsak, ki ima pravni interes in javni tožilec.

95. člen

Predlog se lahko vloži takoj po smrti tistega, čigar smrt se dokazuje. Oklicni rok ne sme biti krajši kot petnajst dni in ne daljši od trideset dni.

96. člen

V odločbi, s katero se potrdi smrt kakšne osebe, določi sodišče dan, po možnosti pa tudi uro, za katerega je dokazano, da je dan njene smrti. Če se ta dan ne da zanesljivo ugotoviti, velja za dan smrti tisti dan, za katerega je ugotovljeno, da ga ta oseba ni preživela.

III. razdelek

Deveto poglavje

POSTOPEK ZA DOLOČITEV ODŠKODNINE

97. člen

V tem postopku sodišče odloči o odškodnini, če je z zakonom določeno, da se odškodnina določi v nepravdnem postopku.

98. člen

Postopek se začne na predlog upravičenca do odškodnine ali po uradni dolžnosti, na podlagi obvestila upravnega organa, da med udeleženci ni bil dosežen sporazum o višini odškodnine.

99. člen

Postopek za določitev odškodnine je nujen.

V postopku za določitev odškodnine opravi sodišče narok.

100. člen

O uvedbi postopka sodišče takoj obvesti pristojnega javnega pravobranilca. Ta ima položaj udeleženca v postopku, razen če zastopa enega od udeležencev.

101. člen

Kadar zakon določa, da lahko prejšnji lastnik predlaga določitev akontacije na odškodnino, določi sodišče akontacijo z začasno odredbo.

Zoper odločbo o začasni odredbi ni posebne pritožbe.

102. člen

Poravnava o odškodnini, ki je bila sklenjena brez sodelovanja javnega pravobranilca, postane veljavna samo, če javni pravobranilec v petnajstih dneh, odkar je bil obveščen o poravnavi, ne izjavi, da se z njo ne strinja.

103. člen

Zoper odločbo sodišča druge stopnje je dovoljena revizija, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne odločbe presega vrednost, ki jo zakon o pravdnem postopku predpisuje kot pogoj za dovoljenost revizije.

104. člen

Stroške postopka trpi udeleženec, ki mu je naloženo plačilo odškodnine.

Deseto poglavje

POSTOPEK ZA CENITEV IN PRODAJO STVARI

105. člen

Postopek za cenitev in prodajo stvari se uvede na predlog, kadar tako določa zakon.

106. člen

Za cenitev in prodajo premičnih in nepremičnih stvari je pristojno sodišče, na čigar območju so stvari. Če se cenitev in

prodaja predlaga za več premičnih in nepremičnih stvari, ki so na območju več sodišč, je krajevno pristojno katerokoli od teh sodišč.

107. člen

Če predlagatelj zahteva, se dovoli prodaja tudi brez cenoitve. V tem primeru navede vrednost predlagatelj.

Določbe prvega odstavka tega člena se ne uporabljajo, če gre za stvari v družbeni lasti.

108. člen

V tem postopku sodišče opravi samo en prodajni narok.

109. člen

V odredbi o prodaji nepremičnine in v sklepu, s katerim sodišče domakne nepremičnino kupcu, je potrebno posebej navesti, da je postopek začel po predlogu in zato ostanejo v zemljiški knjigi vpisane pravice in bremena.

110. člen

Če zakon ne določa drugače, se v tem postopku smiselno uporabljajo določbe zakona o izvršilnem postopku o izvršbi na premične stvari oziroma o izvršbi na nepremičnine, ki se nanašajo na cenitev in prodajo.

Enajsto poglavje

POSTOPEK V STANOVANJSKIH ZADEVAH

111. člen

V postopku opravi sodišče narok.

Zoper odločbo sodišča druge stopnje, s katero je bilo odločeno o stanovanjski pravici ali o pravici uporabe stanovanja, je dovoljena revizija.

Dvanajsto poglavje

POSTOPEK ZA UREDITEV RAZMERIJ MED SOLASTNIKI

112. člen

V postopku za ureditev razmerij med solastniki odloča sodišče, če ni bilo med solastniki doseženo soglasje o poslu v zvezi z rednim upravljanjem, ki je nujen za redno vzdrževanje stvari v solastnini, oziroma o načinu upravljanja in uporabe stvari v solastnini.

Postopek se začne na predlog solastnika.

113. člen

V postopku opravi sodišče narok.

114. člen

Do izdaje odločbe lahko sodišče na predlog udeleženca izda

začasno odredbo o ureditvi razmerij, če to zahtevajo okoliščine primera, zlasti zato, da bi se preprečila znatna premoženjska škoda, samovolja ali očitna krivica za posamezne solastnike oziroma uporabnike.

V sklepu, s katerim sodišče izda začasno odredbo določi, koliko časa naj odredba traja, vendar najdalj do pravnomočnosti sklepa o ureditvi razmerij.

115. člen

V sklepu, s katerim sodišče odloči o poslu, ki je nujen za redno vzdrževanje stvari, oziroma o načinu upravljanja in uporabe stvari v solastnini, odloči tudi, v kakšnem sorazmerju nosijo solastniki stroške vzdrževanja, upravljanja in uporabe.

116. člen

Skupne stroške postopka trpijo solastniki v sorazmerju z velikostjo svojih deležev na stvari.

117. člen

Določbe tega poglavja se smiselno uporabljajo tudi v postopku za ureditev razmerij o rednem vzdrževanju stvari oziroma o načinu upravljanja in uporabe stvari v skupni lastnini ter razmerij med oziroma z etažnimi lastniki.

Trinajsto poglavje

POSTOPEK ZA DELITEV STVARI IN
SKUPNEGA

PREMOŽENJA

118. člen

V postopku za delitev stvari ali skupnega premoženja sodišče odloči, če med solastniki ali skupnimi lastniki ni sporazuma o delitvi.

Sodišče odloči o delitvi, če med udeleženci ni spora o predmetu delitve in o velikosti njihovih deležev.

Če obstoji med udeleženci spor o predmetu delitve oziroma o velikosti njihovih deležev, jih sodišče napoti na pravdo po določbah 9. in 10. člena tega zakona.

a) Postopek za delitev stvari v solastnini

119. člen

Predlog za delitev mora vsebovati opis stvari, ki naj se deli, podatke o solastnikih in velikosti njihovih deležev ter imetnikih stvarnih pravic na stvari.

Če je predmet delitve nepremičnina, je potrebno v predlogu za delitev navesti zemljiškoknjižne podatke ali predložiti listine, s katerimi se dokazuje lastninska pravica na nepremičnini, če nepremičnina ni vpisana v zemljiški knjigi.

120. člen

V postopku za delitev stvari opravi sodišče narok.

121. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(V primeru, če gre za delitev stvari, katere en del je družbena lastnina, je poravnava veljavna, če javni pravobranilec v petnajstih dneh, odkar je bil obveščen o poravnavi ne izjavi, da se z njo ne strinja.)

122. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(Sodišče si mora prizadevati, da se praviloma opravi fizična delitev stvari in da solastniki dobijo tisti del stvari, za katerega izkažejo upravičen interes.

Če stvari fizično ni mogoče razdeliti tako, da prejme vsak solastnik stvari v vrednosti svojega solastninskega deleža, odloči sodišče, da mora tisti solastnik, ki je prejel večjo

vrednost, izplačati solastniku oziroma solastnikom, ki so prejeli manjšo vrednost, razliko v vrednosti v roku, ki ne sme biti daljši kot tri mesece, razen če se udeleženci drugače dogovorijo.

Če izkaže kateri od solastnikov, glede na velikost svojega deleža ali druge okoliščine, upravičeno večji interes za stvar oziroma stvari, sodišče odloči, da dobi to stvar oziroma stvari, ta solastnik. V tem primeru sodišče odloči, da mora solastnik, ki prevzame stvar oziroma stvari, izplačati ostalim solastnikom vrednost njihovih deležev v roku, ki ne sme biti daljši kot tri mesece, razen če se udeleženci drugače dogovorijo.

V primerih iz drugega in tretjega odstavka tega člena mora prevzemnik stvari plačati tudi obresti po obrestni meri, ki jo določa zakon o obligacijskih razmerjih za zamudne obresti. Obresti tečejo od dneva izdaje sodne odločbe do plačila.)

123. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(Če fizična delitev stvari ni mogoča ali je mogoča le ob znatnih

spremembah same stvari ali ob znatnem zmanjšanju njene vrednosti, določi sodišče, da se delitev opravi s prodajo stvari in z razdelitvijo izkupička.)

Sodišče opravi prodajo stvari v postopku za delitev stvari in sicer po določbah 10. poglavja tega zakona, če to predlagajo vsi solastniki, najkasneje v tridesetih dneh od pravnomočnosti sklepa iz prvega odstavka tega člena. Po preteku tega roka lahko predlaga vsak udeleženec na podlagi sklepa iz prvega odstavka tega člena nadaljevanje postopka s prodajo stvari po določbah zakona o izvršilnem postopku o razdelitvi stvari (20. poglavje), vsi solastniki sporazumno pa lahko predlagajo, da sodišče opravi postopek za cenitev in prodajo po določbah 10. poglavja tega zakona.

124. člen

V sklepu o delitvi stvari sodišče odloči, da morajo udeleženci, ki imajo stvar oziroma dele stvari v svoji posesti, te izročiti udeležencem, ki jim pripadajo po delitvi stvari.

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(Če je predmet delitve nepremičnina, imajo ostali solastniki na njej zastavno pravico do višine vrednosti svojih deležev, kot so bili ugotovljeni v sklepu o delitvi, dokler jim ni izplačana vrednost, določena v drugem in tretjem odstavku 122. člena tega zakona.

Če je predmet delitve premičnina, obdržijo solastniki na njej lastninsko pravico do višine vrednosti svojih deležev, kot so bili ugotovljeni v sklepu o delitvi, dokler jim ni izplačana vrednost iz drugega in tretjega odstavka 122. člena tega zakona.)

125. člen

V postopku za delitev stvari odloči sodišče po uradni dolžnosti tudi o ustanovitvi stvarne služnosti, če posamezni udeleženec dela stvari, ki so mu bile dodeljene, sploh ne more ali delno ne more uporabljati brez uporabe drugega dela razdeljene stvari.

Večjo oziroma manjšo vrednost zemljišča zaradi ustanovljene služnosti upošteva sodišče pri delitvi stvari.

126. člen

Skupne stroške postopka trpijo solastniki v sorazmerju z velikostjo svojih solastninskih deležev.

127. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(Določbe tega poglavja o fizični delitvi stvari se smiselno uporabljajo tudi za ureditev načina uporabe zemljišča v družbeni lastnini, na katerem stoji stavba v zasebni lasti več solastnikov, kot tudi za ureditev načina uporabe nacionaliziranega ali razlaščenega zemljišča, ki še ni bilo odvzeto bivšim solastnikom.)

b) Postopek za delitev skupnega premoženja

128. člen

V postopku za delitev skupnega premoženja sodišče odloči kateremu izmed udeležencev se dodelijo posamezne stvari, ki spadajo v skupno premoženje.

O tem odloči sodišče glede na potrebe udeležencev in glede na njihove upravičene interese na posameznih stvareh, kot izhajajo iz zakona ali iz namena posameznih stvari.

129. člen

Če spadajo v skupno premoženje nepremičnine, je krajevno

pristojno sodišče, na območju katerega ležijo nepremičnine. Če ležijo nepremičnine na območju več sodišč, je krajevno pristojno vsako od teh sodišč.

Kadar se zahteva delitev skupnega premoženja zakoncev, ki ne obsega samo nepremičnin, je krajevno pristojno tudi sodišče na območju katerega imata zakonca skupno prebivališče, oziroma kjer sta imela zadnje skupno prebivališče.

130. člen

V postopku za delitev skupnega premoženja se smiselno uporabljajo določbe postopka za delitev stvari v solastnini.

Štirinajsto poglavje

POSTOPEK ZA UREDITEV MEJ

131. člen

V postopku za ureditev mej sodišče uredi mejo med zemljišči v lasti občanov ali civilnopravnih oseb, med temi zemljišči in zemljišči v družbeni lastnini ali med zemljišči v družbeni lastnini, če je ta sporna, razen če zakon izključuje sodno ureditev meje.

132. člen

Postopek za ureditev mej se začne na predlog, ki mora vsebovati zemljiškoknjižne podatke o zemljiščih, med katerimi je meja

sporna, ime in priimek ter prebivališče lastnikov oziroma uporabnikov zemljišč, med katerimi je meja sporna, in razloge, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku.

O uvedbi postopka za ureditev meje med zemljišči v družbeni lastnini in zemljišči, na katerih je lastninska pravica, obvesti sodišče javnega pravobranilca. Ta ima položaj udeleženca v postopku, razen če zastopa enega od udeležencev.

133. člen

V primeru, da gre za ureditev meje med zemljiščem v družbeni lastnini in zemljiščem, na katerem je lastninska pravica, postane poravnava, ki je bila sklenjena brez sodelovanja javnega pravobranilca veljavna, če javni pravobranilec v roku petnajst dni, odkar je bil obveščen o poravnavi, ne izjavi, da se z njo ne strinja.

134. člen

V postopku za ureditev meje sodišče opravi narok na kraju samem, na katerega povabi poleg udeležencev izvedenca geodetske stroke in po potrebi tudi priče.

135. člen

Na naroku na kraju samem se napravi skica, iz katere mora biti

razviden sporni prostor ter meja, ki jo je sodišče določilo na kraju samem oziroma o kateri je bila sklenjena poravnava. Skica je sestavni del zapisnika o naroku.

137. člen

136. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(Sodišče uredi mejo na podlagi močnejše pravice.

Če vrednost spornega mejnega prostora presega vrednost, do katere lahko odloča v pravnem postopku sodnik posameznik, sodišče lahko uredi mejo na podlagi močnejše pravice le, če predlagatelj in oseba, proti kateri je vložen predlog, s tem soglašata.

Če močnejša pravica ni dokazana, ali če ni podano soglasje v smislu prejšnjega odstavka tega člena, sodišče uredi mejo po zadnji mirni posesti.

Če se ne more ugotoviti zadnja mirna posest, sodišče uredi mejo tako, da sporni prostor razdeli po pravični oceni.

Kadar gre za ureditev mej med zemljišči v družbeni lastnini in zemljišči, na katerih je lastninska pravica, sodišče ne more urediti meje na podlagi tretjega odstavka tega člena.)

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

(glej opombo (2))

(Če vrednost spornega mejnega prostora presega vrednost po drugem odstavku 136. člena tega zakona, predlagatelj in oseba, proti kateri je predlog vložen pa ne soglašata, da se uredi meja na podlagi močnejše pravice, lahko vsak izmed njiju uveljavlja svojo močnejšo pravico v pravnem postopku, v roku treh mesecev od pravnomočnosti sklepa sodišča prve stopnje, oziroma od vročitve sklepa sodišča druge stopnje, s katerim je postal sklep sodišča prve stopnje pravnomočen.)

138. člen

Na podlagi izvedenega postopka sodišče uredi mejo v skladu z določbami 136. člena tega zakona in jo označi s trajnimi mejnimi znamenji.

V sklepu sodišče natančno opiše določeno mejo in navede ugotovljeno vrednost spornega mejnega prostora. Skica zamejničenja z izmeritvenimi podatki je sestavni del sklepa.

Po pravnomočnosti sklepa pošlje sodišče
pravnomočen sklep oziroma
poravnavo o ureditvi meje, skupno s
priloženo skico zamejničenja
in z izmeritvenimi podatki, pristojnemu
občinskemu geodetskemu
organu zaradi izvedbe v zemljiškem
katastru.

139. člen

Skupne stroške postopka trpijo udeleženci
praviloma v sorazmerju
z dolžino svojih meja. Sodišče pa lahko
odloči o stroških
postopka tudi drugače, če to narekujejo
nesorazmerni stroški pri
določanju posameznih delov meje, krivda
posameznega udeleženca za
nastanek spora o meji ali drugi tehtni
razlogi.

Petnajsto poglavje

POSTOPEK ZA DOVOLITEV NUJNE POTI

140. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-
4360/2002)

(glej opombo (2))

(Sodišče dovoli nujno pot za nepremičnino,
ki nima za redno
obdelavo ali uporabo potrebne potne zveze
z javnim potnim
omrežjem ali pa bi bila taka zveza povezana
z nesorazmernimi
stroški.)

141. člen

Postopek za dovolitev nujne poti se uvede
na predlog lastnika
zemljišča, imetnika pravice uporabe na
zemljišču ali pravice
razpolaganja oziroma upravljanja takega
zemljišča v družbeni
lastnini, ki pot potrebuje.

Predlog mora vsebovati zemljiškoknjižne
podatke o zemljišču, ki
pot potrebuje in o zemljišču oziroma
zemljiščih, po katerih
poteka oziroma bi lahko potekala pot, vrsto
dejanske rabe
zemljišč, priimek in ime ter prebivališče
lastnikov, imetnikov
pravice uporabe ali pravice razpolaganja
oziroma upravljanja teh
zemljišč, in predlog načina uporabe nujne
poti.

142. člen

V postopku za dovolitev nujne poti sodišče
opravi narok. Če se
predlog za dovolitev nujne poti nanaša na
zemljišča v družbeni
lastnini, povabi na narok tudi pristojnega
javnega pravobranilca,
ki ima položaj udeleženca.

Na naroku na kraju samem sodišče napravi
skico, iz katere mora
biti razviden potek nujne poti.

143. člen

(glej opombo (2))

(Sodišče dovoli nujno pot, če se z njo ne onemogoča ali znatno ne ovira izkoriščanje ali uporaba zemljišča, po katerem naj bi nujna pot potekala.

Pri odločanju o vrsti, obsegu in poteku nujne poti sodišče upošteva potrebe zemljišča, ki pot potrebuje. Pri tem je potrebno upoštevati, da se tuje zemljišče čim manj obremeni.

Če ob upoštevanju zemljišč, po katerih bi nujna pot lahko potekala, v okviru predloga ni mogoče določiti poti v skladu z določbami prvega in drugega odstavka tega člena, sodišče predlog zavrne.)

144. člen

(glej opombo (2))

(Za dovoljeno nujno pot je upravičenec do nujne poti dolžan plačati zavezancu ustrezno denarno nadomestilo.)

Po izvedenem postopku sodišče s sklepom določi nujno pot.

Sklep o določitvi nujne poti mora obsegati natančen potek nujne poti, način uporabe nujne poti ter višino denarnega nadomestila. Skica o poteku nujne poti je sestavni del sklepa.

Ko sodišče odloči o plačilu denarnega nadomestila iz 144. člena tega zakona, določi rok za plačilo. Ta rok ne sme biti daljši kot trideset dni, razen če se udeleženci drugače dogovorijo. Hkrati odloči tudi o plačilu obresti po obrestni meri, ki jo določa zakon o obligacijskih razmerjih za zamudne obresti. Obresti tečejo od dneva izdaje sodne odločbe do plačila.

146. člen

Stroške postopka trpi predlagatelj.

147. člen

V postopku za spremembo obstoječe nujne poti se primerno uporabljajo določbe tega poglavja.

148. člen

(glej opombo (2))

150. člen

(Če zaradi spremenjenih okoliščin nujna pot ni več potrebna, se lahko predlaga odprava te poti.)

Sodišče sestavi ali overi listino, kadar zakon določa, da se lista sestavi ali overi pred sodnikom.

151. člen

V postopku za odpravo nujne poti se primerno uporabljajo določbe tega poglavja.

Za sestavo ali overitev listine je krajevno pristojno vsako stvarno pristojno sodišče.

149. člen

152. člen

Razveljavitev (Uradni list RS, št. 87-4360/2002)

Sodišče mora udeležence poučiti o pomenu in o pravnih posledicah sestavljene ali overjene listine.

(glej opombo (2))

Sodišče mora po uradni dolžnosti paziti, da lista, ki jo sestavi ali overi, ni v nasprotju z ustavnimi načeli družbene ureditve, s prisilnimi predpisi in z moralo socialistične samoupravne družbe.

(Določbe tega poglavja se uporabljajo tudi za izgradnjo in postavitev komunalnih in drugih objektov in naprav ter priključkov na te objekte in naprave za objekte, za katere je izdano predpisano dovoljenje ter za razširitev obstoječih služnosti, če med udeleženci ni sporazuma.)

Če sodišče ugotovi nasprotje iz drugega odstavka tega člena ali pomanjkanje poslovne sposobnosti, ki se zahteva za sklenitev pravnega posla, na to opozori predlagatelja. V primeru, da predlagatelj vztraja pri sestavi oziroma pri določeni vsebini listine, sodišče predlog zavrne. Pismeni sklep o zavrnitvi predloga izda sodišče na zahtevo predlagatelja.

IV. razdelek

Postopki z listinami in sodnimi depoziti

Šestnajsto poglavje

153. člen

POSTOPEK ZA SESTAVO IN
OVERITEV LISTIN

O sestavi ali o overitvi listine sodišče sestavi zapisnik, ki

mora vsebovati priimek in ime predlagatelja, način ugotovitve njegove istovetnosti, vrsto sestavljene oziroma overjene listine in ugotovitve o pogojih iz 152. člena tega zakona. Zapisniku se priloži en izvod listine.

Sedemnajsto poglavje

POSTOPEK ZA HRAMBO LISTIN

154. člen

Sodišče sprejme v hrambo listine zaradi zavarovanja premoženjskih in drugih pravic imetnika listine ali če je to z zakonom določeno.

Postopek se začne na predlog imetnika listine.

155. člen

Za hrambo listin je krajevno pristojno vsako stvarno pristojno sodišče.

156. člen

O hrambi listine sodišče sestavi zapisnik, v katerem navede, kako je ugotovljena istovetnost predlagatelja in katera listina je dana v hrambo.

Listina se da v poseben ovitek in zapečati.

157. člen

Predlagatelju izda sodišče potrdilo o prejemu listine.

158. člen

Na zahtevo predlagatelja sodišče vrne listino, ki je bila dana v hrambo, potem ko ugotovi identiteto predlagatelja.

Listina se vrne tudi pooblaščenцу predlagatelja, če ima za to overjeno pooblastilo.

O vrnitvi listine sodišče sestavi zapisnik.

Če se listina vrne pooblaščenцу, se pooblastilo priloži zapisniku in obdrži pri sodišču.

Osemnajsto poglavje

POSTOPEK ZA RAZVELJAVITEV LISTIN (AMORTIZACIJA LISTIN)

159. člen

V tem postopku se razveljavijo listine, s katerimi se neposredno ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo premoženjske pravice, kadar tako določa zakon.

Določbe tega postopka se uporabljajo, če v posebnem predpisu postopek ni drugače urejen.

160. člen

Postopek se začne na predlog osebe, ki je upravičena, da na

podlagi listine uveljavi pravico ali ima drugače izkazan pravni interes za razveljavitev listine.

161. člen

Predlagatelj mora v predlogu navesti podatke o vsebini listine, kdo je izdajatelj, dejstva, iz katerih je razvidno, da je upravičen predlagati razveljavitev, in da je listina verjetno izgubljena ali kakorkoli uničena.

Predlogu se priloži prepis listine, če obstoji, in se navedejo drugi podatki, na podlagi katerih se lahko listina razpozna.

162. člen

Za postopek za razveljavitev listine, ki jo izda organ družbenopolitične skupnosti, organizacija združenega dela, druga samoupravna organizacija ali skupnost, je pristojno sodišče, na območju katerega ima izdajatelj sedež.

Za postopek za razveljavitev listine, v kateri je naveden kraj izpolnitve, je pristojno sodišče, na območju katerega se nahaja kraj izpolnitve.

Za postopek za razveljavitev listine, za katerega pristojnosti ni mogoče določiti po prvem in drugem odstavku tega člena, je pristojno sodišče, na območju katerega ima predlagatelj prebivališče oziroma sedež.

163. člen

Če sodišče ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za začetek postopka, zahteva od izdajatelja listine, da v določenem roku izjavi, ali je bila izdana listina, ki naj se razveljavi, in ali obstoje ovire za uvedbo postopka.

164. člen

Po prejemu izjave sodišče izda oklic, v katerem navede:

- ime predlagatelja in njegovega zastopnika,
 - označbo vrste in opis listine, ki naj se razveljavi,
 - rok, v katerem morajo sodišču priglasiti svoje pravice upravičenci iz listine (priglasitveni rok) in v katerem se lahko ugovarja zoper predlog za razveljavitev,
 - poziv, naj se listina v določenem roku predloži sodišču,
 - opozorilo, da se bo listina razveljavila, če v določenem roku ne bo predložena sodišču.
- Oklic se vroči udeležencem, nabije na sodno oglasno desko in objavi v Uradnem listu SRS ali v Uradnem listu SFRJ, če udeleženec nima prebivališča oziroma sedeža v SR Sloveniji. Priglasitveni rok teče od dneva objave oklica v Uradnem listu in znaša šestdeset dni.

165. člen

Sodišče ustavi postopek za razveljavitev, če predlagatelj v danem roku ne založi potrebnega zneska za objavo oglasa ali če tretja oseba predloži listino ali dokaže, da jo ima.

Sodišče preizkusi prijave tretjih oseb tudi, če prispejo na sodišče po izteku priglasitvenega roka, vendar pred izdajo sodne odločbe. Sodišče mora v vsaki prijavi tretje osebe obvestiti predlagatelja.

166. člen

O razveljavitvi listine sodišče odloči s sklepom, v katerem mora biti naveden tudi dan, od katerega se šteje, da je listina razveljavljena.

167. člen

Razveljavitev listine velja od dneva objave oglasa v Uradnem listu SRS oziroma Uradnem listu SFRJ.

Devetnajsto poglavje

SODNI DEPOZIT

168. člen

V sodni depozit sodišče sprejme denar, dragocene kovine in izdelke iz teh kovin in vrednostne papirje, ki se lahko vnovčijo, če je tako določeno s posebnim predpisom.

Sodišče mora sprejeti v depozit tudi druge predmete, če je z zakonom določeno, da lahko dolžnik položi predmet svoje obveznosti pri sodišču.

Postopek se začne na predlog.

169. člen

Predmeti in denar iz prvega odstavka 168. člena tega zakona se sprejmejo v depozit pri vsakem stvarno pristojnem sodišču.

Predmeti iz drugega odstavka 168. člena tega zakona se sprejmejo v depozit pri vsakem stvarno pristojnem sodišču v kraju izpolnitve, razen če ekonomičnost ali narava posla zahtevata, da se stvar položi v kraju, kjer stvar je.

170. člen

Predlagatelj mora v predlogu opisati predmet depozita, navesti, v čigavo korist se depozit polaga in razloge, zaradi katerih se polaga.

171. člen

Pred izdajo sklepa o depozitu sodišče naloži predlagatelju, da v določenem roku položi predujem za kritje stroškov, ki nastanejo v zvezi z depozitom.

172. člen

Sodišče zavrne predlog za depozit, če ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za sprejem predmetov v depozit ali če predlagatelj v določenem roku ne položi predujma za kritje stroškov depozita.

173. člen

V sklepu, s katerim sodišče ugotovi predlogu, določi način hrambe stvari, ki jo sprejme v depozit, rok hrambe in opozori udeležence glede zastaranja pravice do dviga depozita.

174. člen

Kadar je depozit položen v korist določene osebe, sodišče povabi to osebo, da se izjavi o depozitu.

Če pozvana oseba izjavi, da sprejme deponirani predmet, sodišče s sklepom odloči, da se ji predmet izroči.

175. člen

Predmet iz depozita se izroči upravičencu na podlagi sklepa sodišča, pri katerem je predmet deponiran.

V sklepu morajo biti navedeni podatki o osebi, ki se ji deponirani predmet izroči, o predmetu depozita, načinu izročitve, rok v katerem je potrebno predmet prevzeti, in opozorilo glede zastaranja pravice do dviga depozita.

V sklepu se navedejo tudi stroški, ki so nastali v zvezi z depozitom in kdo jih je dolžan trpeti.

176. člen

Če odpadejo razlogi za položitev depozita, lahko predlagatelj zahteva vrnitev v roku iz 177. člena tega zakona. O predlogu odloči sodišče s sklepom.

177. člen

Če upravičenec depozita v roku petih let od pravnomočnosti sklepa o depozitu, deponiranega predmeta ne prevzame, sodišče izda sklep, v katerem ugotovi, da je pravica do dviga deponiranega predmeta zastarala in da pripade predmet, ki je bil dan v depozit, družbenopolitični skupnosti, ki sodišče financira.

Tretji del

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

178. člen

Določbe tega zakona se bodo uporabljale za razmerja, glede katerih v postopku na prvi stopnji še ni bil izdan sklep.

Če bo po uveljavitvi tega zakona razveljavljen sklep sodišča prve stopnje, se postopek nadaljuje po tem zakonu.

179. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, prenehajo veljati:

- zakon o razglasitvi pogrešancev za mrtve in o dokazovanju smrti (Uradni list SRS, št. 43/73),

- drugi stavek tretjega odstavka 117. člena zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list SRS, št. 15/76).

180. člen

Ta zakon začne veljati 1. oktobra 1986.

(Objavljeno 28.7.1986)

(1) Popravek zakona o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, št. 20-1/1988), objavljen 3.6.1988

(2) Stvarnopravni zakonik (SPZ) (Uradni list RS, št. 87-4360/2002), objavljen 17.10.2002, ki velja od 1.1.2003, določa tudi:

"273. člen

(1) Z uveljavitvijo tega zakona se razveljavijo:

..."

- 121. člen, 122. člen, prvi odstavek 123. člena, drugi in tretji odstavek 124. člena, 127. člen, 136. člen, 137. člen, 140. člen,

143. člen, 144. člen, prvi odstavek 148.

člena in 149. člen

zakona o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, št. 30/86 in 20/88);

...

(2) Z uveljavitvijo tega zakona se v nepravdnih postopkih, namesto razveljavljenih določil zakona o nepravdnem postopku, uporabljajo ustrezna določila tega zakona."

(3) Odločba ustavnega sodišča, št. U-I-60/03-20, z dne 4.12.2003, o ugotovitvi neskladnosti določb 70. do 81. člena zakona o nepravdnem postopku z ustavo in o ugotovitvi skladnosti šeste alineje 47. člena, 48. člena, prvega odstavka 49. člena in četrtega odstavka 51. člena zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 131-5589/2003), objavljena 24.12.2003, ki velja od 25.12.2003, določa tudi:

"1. Določbe 70. do 81. člena Zakona o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, št. 30/86 in Uradni list RS, št. 87/02) so iz razlogov, navedenih v obrazložitvi te odločbe, v neskladju z Ustavo.

2....

3. Državni zbor mora neskladnost iz 1. točke izreka odpraviti v šestih mesecih od objave te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

4. Do odprave neskladnosti iz 1. točke izreka je treba v postopku o pridržanju oseb v psihiatričnih zdravstvenih organizacijah zagotoviti sledeče:

- prisilno pridržani osebi mora sodišče ob uvedbi postopka po uradni dolžnosti postaviti zagovornika;

- obvestilo o pridržanju, ki ga je pooblaščen oseba zdravstvene organizacije dolžna poslati sodišču, mora vsebovati tudi razloge, ki utemeljujejo nujnost pridržanja."
